

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นับตั้งแต่มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นในเมืองมากกว่าในชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรอบ 20 ปีที่ผ่านมา “เมือง” ในสังคมไทยได้รับผลกระทบจากพัฒนาการทางอุตสาหกรรม เนื่องจากเมืองต่างๆ เหล่านั้น มักไม่มีรากเหง้าของการเป็นสังคมเมืองมาก่อน ทั้งยังเติบโตอย่างรวดเร็ว พฤติกรรมของคนเมือง และวัฒนธรรมเมืองเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและยากที่จะเข้าใจได้ (ศรีศักร วัลลิโภดม และคณะ 2537 : 6) การเปลี่ยนแปลงในเมืองมีอัตราสูงขึ้นไปอย่างมาก โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองหนึ่งที่เกิดปรากฏการณ์การย้ายถิ่นเข้ามาที่สูงสุดของประเทศ เป็นเมืองที่มีความสำคัญด้วยการเป็นนครหลวงมานานกว่า 217 ปี ได้รับการพัฒนาเรื่อยมา และเป็นศูนย์รวมของความเจริญในด้านต่างๆ ทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา กรุงเทพมหานครมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมอย่างเห็นได้ชัด และปัจจุบันกลายเป็นศูนย์รวมของการศึกษา การคมนาคม การพาณิชย์ การอุตสาหกรรม การบริหารราชการและสถาบันหลักของชาติ (คณะผู้อบรมเรื่องการศึกษาวิจัยทางประชากรและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล 2524 : 1)

ซึ่งจากปรากฏการณ์การย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองนี้เอง นำไปสู่ปัญหามากมายของผู้คนที่อยู่อาศัยภายในสังคมเมืองเดียวกัน ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นมีผลกระทบโดยตรงทั้งต่อคนในสังคมเมืองเอง และสิ่งแวดล้อมของเมือง การที่สังคมหนึ่งจะมีผู้คนจากหลายแหล่งหลายภูมิภาค ที่มีความแตกต่างกันไม่มากก็น้อยทั้งในด้านของการปฏิสังสรรค์ทางสังคม รูปแบบการกิน ภาษาท้องถิ่น และในด้านของการดำเนินชีวิตอื่นๆ อาจนำไปสู่ความไม่เข้าใจและความขัดแย้งกันภายในสังคมได้

ฉะนั้นผู้ศึกษาจึงมองว่า การศึกษาเพื่อทำความเข้าใจ “คน” ที่อยู่อาศัยในสังคมเมืองจึงมีความสำคัญไม่น้อย โดยการศึกษาอาจมีทั้งการศึกษาเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนอยู่อาศัยในกรุงเทพมหานครมาแต่เดิม และศึกษาผู้ย้ายถิ่นที่ย้ายถิ่นมาจากภูมิภาคอื่นของประเทศ ซึ่งจากการศึกษาเกี่ยวกับผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมา พบว่า มีงานศึกษาเกี่ยวกับวิถีชีวิต และการปรับตัวของผู้ย้ายถิ่นที่ย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ผลงานของ วิทวัส คงคากุล (1976)

อภิชาติ จำรัสสุทธิรงค์ และคณะ (1979) อภิตยา นวลศรี (2528) จารุ โรจนธรรม (2533) และ สุรัตน์ ชุ่มจิตต์ (2538) ที่พบว่าผู้ย้ายถิ่นที่ย้ายเข้ามาอยู่กรุงเทพฯ ส่วนใหญ่จะสามารถปรับตัวทางด้านเศรษฐกิจได้ค่อนข้างดี และไม่ค่อยมีการปรับวิถีชีวิตในด้านนี้ ส่วนในด้านของการปรับตัวทางสังคมนั้น ผู้ย้ายถิ่นส่วนใหญ่ก็ไม่ค่อยมีปัญหาในด้านนี้เท่าใดนัก แต่ก็ไม่สามารถบูรณาการให้เข้ากับสังคมใหม่ได้ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาที่กล่าวมา เป็นการศึกษาจากผู้ย้ายถิ่นโดยรวม การศึกษาเกี่ยวกับผู้ย้ายถิ่นชาวอีสาน และการศึกษาเกี่ยวกับผู้ย้ายถิ่นชาวเหนือ โดยที่ยังไม่พบว่ามีผู้ใดได้เคยศึกษาเกี่ยวกับวิถีชีวิต หรือการปรับตัวของผู้ย้ายถิ่นชาวไทยมาก่อน ซึ่งจากเหตุผลข้างต้นประกอบกับผู้ศึกษาเป็นชาวไทย ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจอย่างยิ่งที่จะการศึกษาเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวไทยที่ย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะเสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวไทยที่ย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ว่าผู้ย้ายถิ่นชาวไทยมีวิถีชีวิตในด้านต่าง ๆ อย่างไร ทั้งในด้านของ วิถีชีวิตทางด้านเศรษฐกิจ วิถีชีวิตทางด้านสังคม และลักษณะนิสัยของคนได้/ทักษะต่อบุคคลอื่น และศึกษาหาปัจจัยที่มีผลให้ผู้ย้ายถิ่นชาวไทยมีวิถีชีวิตแตกต่างกันประกอบกันไปด้วย และข้อมูลที่ได้ข้างต้นจะนำไปอภิปรายผลว่าผู้ย้ายถิ่นชาวไทยมีการปรับเปลี่ยน และ/หรือ มีการดำรงความเป็นคนได้ไว้ในด้านใดบ้างและอย่างไร

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาเกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้ย้ายถิ่นชาวไทยครั้งนี้ จะศึกษาเฉพาะคนไทยที่ที่ย้ายถิ่นมาจากจังหวัดทางภาคใต้ทั้ง 14 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล และ สุราษฎร์ธานี ที่ปัจจุบันอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยจะเลือกศึกษาเฉพาะคนใต้ที่ตั้งใจอยู่ในกรุงเทพฯ อย่างถาวร หรืออย่างน้อยก็มีความตั้งใจที่จะอยู่อาศัยในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ส่วนผู้ที่เข้ามาเพียงเพื่อมาท่องเที่ยวหรือทำธุระอื่นใดชั่วคราวจะไม่อยู่ในการศึกษาครั้งนี้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้ศึกษาคาดหวังว่าการศึกษาคครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจรู้ และผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้ย้ายถิ่นที่ย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิถีชีวิตของคนใต้ได้พอสมควร ซึ่งผู้ศึกษาคาดหวังว่าจะได้รับประโยชน์จากการศึกษาคครั้งนี้ ดังนี้

1. ทำให้เข้าใจถึงวิถีชีวิตของผู้ย้ายถิ่นชาวใต้ และการดำเนินชีวิตเพื่อให้สามารถอาศัยอยู่ได้ในสถานที่และสิ่งแวดล้อมแบบใหม่ ซึ่งมีความแตกต่างไปจากถิ่นฐานเดิม ตลอดจนได้ทราบถึงสภาพปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาของชาวใต้ และทราบว่ามิมีปัจจัยใดบ้างที่มีผลทำให้ผู้ย้ายถิ่นชาวใต้มีวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน ซึ่งจะทำให้ทราบว่าคนใต้ที่ย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ มีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตในด้านใดบ้าง และ/หรือ ยังมีการดำรงความเป็นคนใต้ไว้ในด้านใดบ้าง
2. ความรู้ที่ได้อาจจะช่วยให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคนใต้มากยิ่งขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่รวมกันกับกลุ่มคนอื่นๆ ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลของความรู้ความเข้าใจนี้น่าจะนำไปเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนแก้ปัญหา และพัฒนาเมืองในอนาคตต่อไปได้